

07.09.2023

Група №36

Урок №3

Тема уроку: *КР № 2. «Творчість Б.-І. Антонича, О. Турянського» (мінівір або есе).*

1. Формальне есе «Духовність має перевагу над матеріальним» (на прикладі поеми в прозі Осипа Турянського «Поза межами болю»).

2. Мінівір «Художні образи в поезіях Богдана-Ігоря Антонича».

Мета (формувані компетентності): предметні: систематизовані та узагальнені знання з вивчених тем; творче мислення та писемне мовлення; ключові: вміння систематизувати здобуті знання та критично їх осмислювати, логічно висловлювати свої думки; інформаційну: виявлення в учнів рівня знань та умінь з вивченої теми, закріплення їх, застосовуючи на практиці теоретичні знання; загальнокультурну: прагнення досягти високого результату; удосконалення навичок самостійної роботи; розвиток уваги, пам'яті.

Тип уроку: урок контролю, корекції знань та умінь, урок мовленнєвого розвитку.

Обладнання: портрети письменників, виставка творів, зразки есеїв.

... Ці... есеї — «плоди читання».

Я професійний читач, і в мене є багато-багато різних нотаток.

А кожна нотатка — це більший чи менший сюжет.

Леонід Ушкалов

ПЕРЕБІГ УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. ОГолошення теми і мети уроку

III. ОСНОВНИЙ ЗМІСТ УРОКУ

*** 1. Вступне слово вчителя — нагадування вимог до написання есе**

Есе (фр. *essai* — спроба, начерк, нарис) — жанр художньо-публіцистичної, науково-популяризаторської творчості, що містить індивідуальні враження та

міркування з конкретного питання і свідомо не претендує на вичерпну відповідь з даної теми. Появу есе в європейських літературах пов'язують з ім'ям М. Монтеня, який у своїх «Дослідах» так визначив їхню специфічність: «Я вільно викладаю думку про всі предмети, навіть ті, що виходять за межі мого розуміння і кругозору. Висловлюю її задля того, щоб дати поняття про мої переконання». Визначальними рисами есе є незначний обсяг, конкретна тема, дана в підкреслено вільному, суб'єктивному її тлумаченні, вільна композиція. Як правило, есе виражає нове, суб'єктивне слово про щось. Стиль есе відрізняється образністю, афористичністю, парадоксальністю, використанням нових поетичних образів, свідомою настановою на розмовну інтонацію й лексику. Для есе характерне використання численних засобів художньої виразності: метафор, алегоричних і притчових образів, символів, порівнянь

Есе цікавий, якщо в ньому наявні непередбачувані висновки, несподівані повороти, цікаві поєднання.

На першому плані есе — особа автора, його думки, відчуття, ставлення до світу. Це головна установка твору.

Специфіку жанру есе виражають наступні риси:

- * Заголовок есе не перебуває в прямій залежності від теми: окрім віддзеркалення змісту роботи, він може бути відправною точкою в роздумах автора.
- * Вільна композиція есе підлягає своїй внутрішній логіці, а основну думку есе слід шукати в різноманітті роздумів автора. Проблема розглядається з різних сторін.
- * Якщо у творі на літературну тему переважає раціональне поєднання аналізу художнього твору з власними міркуваннями, то в есе яскраво виражена авторська позиція.
- * Якщо в традиційному творі вітаються індивідуальні особливості стилю й мови автора твору, то в есе індивідуальний авторський стиль — це вимога жанру.
- * Завдання есе — зовсім не розповідь про життєву ситуацію, а інформування про спричинені нею ідеї, їхнє пояснення, ненав'язливе намагання переконати в чомусь адресата мовлення.

✳ Це «вільне» письмо на запропоновану тему, у якому найбільше цінується самостійність, аргументованість, оригінальність вирішення проблеми, дискусійність.

✳ 2. Повідомлення тем для творчої роботи

✳ «Моє ім'я. людина» (Б. -І. Антонич).

✳ «Тільки людина так тяжко страждає» (О. Турянський).

✳ «Наша мова у порога віки вистояла» (М. Куліш).

✳ «Мої пісні — над рікою часу калиновий міст,

Я — закоханий в життя прочанин» (Б. -І. Антонич).

✳ Через сльози і терпіння

Шлях веде до просвітління:

Хто боровся, скутий тьмою,

Тому сонце — мрія мрій.

Осип Турянський письменник і патріот.

✳ 3. Зразки учнівських творів

«Тільки людина так тяжко страждає» (О. Турянський)

Головний герой повісті О. Турянського Оглядівський, від імені якого ведеться розповідь у творі, разом із шістьма товаришами «впали жертвами жахливого злочину» і ще за життя пройшли пекло, яке кинуло їх «поза межі людського болю — у країну божевілля й смерті».

Сім товаришів — Оглядівський, Добровський (українці), Бояні та Ніколич (серби), Сабо (угорець), Пшилуський (поляк) і сліпий Штранцінгер (австрієць) — «живі трупи людей» ідуть «по трупі природи албанським шляхом», «голод і мороз ведуть їх на стрічу смерті». Вони шукають неба, шукають Бога, та «неба немає». «І їх уяву огортає серпанок сонячних привидів і божевілля». Вони бачать свої родини, друзів, знайомих і не розуміють, чи це насправді, чи їм їх малює хвора уява, «голос болю й туги їхнього серця».

Щоб надати собі сили й бадьорості, Оглядівський «тремтячим, завмерлим голосом заспівав веселу народну пісню». Бояні пустився в шалений танець, сміявся: «Я її пхнув у безодню», Ніколич белькотав: «Ти моя, ти моя», Пшилуський: «геть від мене», Сабо кляв по-мадярськи, Добровський скреготав зубами, Оглядівський «повторював раз у раз, сам не знаючи чому: «Сонце. сонце.». Тільки Штранцінгер стояв осторонь, як статуя, і мовчав. «Людські тіні кидалися в дикім танці життя і смерті».

Хто переможе?

Першим упав Бояні — найслабша тінь. Помер у 24 роки! Перед смертю побачив свою матір. Попросив своїх товаришів, щоб ті сказали його матері, що він «вмер ... у теплій хаті на білій постелі.». Його смерть була недаремною: товариші стягнули з трупа убрання й розпалили вогонь.

Добровський, який, здавалося, менше всіх піддався божевіллю, над усім ніби насміхався, сказав: «Прокляте те життя, в котрому слабший мусить згинути, щоб дужчий міг жити».

Другим помер Пшилуський, справжній польський шляхтич, так і не дочекавшись сонця. Першим сонце побачив сліпий скрипаль Штранцінгер, дух якого ширяв десь далеко від усіх «... поза межами людського болю».

Тоді помер Сабо, «його широко отворені очі й уста остаються нерухомі, як якесь невимовне страхіття і проклін усього буття».

Штранцінгер запитав Оглядівського, чи далеко там сонце.

Померли всі. Оглядівський один побачив, як увесь світ тоне в розкішному морі світла й тепла...», як сонце заглядає у всі закутки його душі і проганяє всі хмари з неї. Його врятував спомин про дружину й сина, яких він повсякчас бачив у мареві божевілля.

Він залишився живим, пройшовши шлях життя і смерті, і нарешті зустрінеться з дружиною і сином. І тоді з його очей «продерлися дві великі, важкі сльози, гарячі, наче кров» — «дух переміг тіло»!

Мої пісні — над рікою часу калиновий міст,

Я — закоханий в життя поганин (Б -І. Антонич)

Так мало відміряла доля нитки життя Богдану-Ігорю Антоничу. Всього лиш неповних 28 літ. Поету, у якого домінують епітети, — весняний, зелений, пристрасний, шалений.

Поезія Антонича міфологізована, метафорична. «Маю відвагу йти самотно й бути собою», — говорив той, що був хрущем і сидів на вишнях, ще тих, які оспівував Шевченко. Перед нами народився поет, який кинув виклик світові:

Я, сонцеві життя продавши

За сто червінців божевілля,

Захоплений поганин завжди,

Поет весняного похмілля.

Він бачить світ духовним зором, створив свою окрему дійсність. По життю син Лемківщини йшов «розсміяний і босий» «з сонцем на плечах». Поет «закутаний у вітер, накритий небом і обмотаний піснями». Йому «в серці хмільно й п'яно». Він купається в сонці, у нього навіть і «корови моляться до сонця». Він залюблений у рідну землю, зрісся з «землею вівса та ялівцю», тому закликає кожного:

Ти поклоняйся лиш землі,

землі стобарвній, наче сон цей!

Хто вчитується в Антонича, потопає в зелені, губиться у квітучій природі, молиться зеленій землі, п'є «життя... насолоду». Свій метафоричний світ поет називає «Зеленою Євангелією». Духовність набуває своєрідного пантеїзму: світ Антонича — у «безбожно первісній красі», у нього «співає день», «від зір залежить наша доля».

Поет поклоняється природі, як наші прапредки. Вона в нього — землеклонська, поганська, але одухотворена. Навіть Бог, за Антоничем, народився на саях «в лемківськiм містечку Дуклі».

Землеклонство чи поганство в його душі було дуже сильним, але він почав шукати «в нестримному вирi земності» гармонії. Поступово починає духовно самовдосконалюватися:

Прийди. Прийди до мене, Голубе Святий,

ясними крилами заграй понад моїм столом,

наповни серце щастям янгольської повноти

та хорони мене перед безсилля злом.

Так народжується цикл, де в кожному прославляється Бог. Однак упродовж наступних кількох років поет був землеклонником. А перед смертю просить у християнського Бога:

О Боже, дай, щоб я в змаганні

стояв, мов скеля, проти орд,

щоб смерть моя була — останній

гармонії акорд.

IV. ПІДСУМОК УРОКУ

V. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Підготувати повідомлення про життєвий і творчий шлях Уласа Самчука.

Прочитати роман «Марія».

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

tanita.yar2018@gmail.com

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.